

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA MATEMATIKY, FYZIKY A TECHNICKÉ VÝCHOVY

VÝROBKY ZE SÁDRY S PODZIMNÍ TÉMATIKOU V MŠ
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adéla Zábranská
Učitelství pro mateřské školy (MŠ)

Vedoucí práce: PhDr. Petr Simbartl, Ph.D
Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, červen 2023

.....

vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala panu PhDr. Petru Simbartlovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a velkou míru trpělivosti. Také děkuji 55. Mateřské škole v Plzni za možnost realizace návrhů sádrových výrobků.

Obsah

Úvod	2
1 Teoretická část	3
1.1 Výtvarná tvorba v MŠ – výtvarné činnosti a jejich přínos	3
1.2 Sádra	5
1.2.1 Historie sádry	5
1.2.2 Charakteristika sádry	5
1.2.3 Využití sádry	6
1.2.4 Příprava sádry	6
1.2.5 BOZP	6
1.2.6 Způsoby práce se sádrou.....	7
1.2.7 Zařazení využití sádry v MŠ do ŠVP v souladu s RVP PV	7
1.3 Seznámení s projektem	9
1.3.1 Návrh č. 1	11
1.3.2 Návrh č. 2	11
1.3.3 Návrh č. 3	12
1.3.4 Návrh č. 4	12
1.3.5 Návrh č. 5	13
1.3.6 Návrh č. 6	13
1.3.7 Návrh č. 7	14
2 Praktická část.....	15
2.1 Úvod do praktické části	15
2.2 Realizace projektu.....	15
2.2.1 Výrobek návrhu č. 1: Sádrové ruce a prsty	16
2.2.2 Výrobek návrhu č. 2: Sádrové bonbóny	19
2.2.3 Výrobek návrhu č. 5: Sádrové křídly.....	21
2.2.4 Výrobek č. 6: Masky ze sádry	24
2.2.5 Výrobek č. 7: Duch jako svícen.....	26
Závěr.....	29
Resumé	31
Resume	32
Zdroje	33
Tištěné zdroje.....	33
Elektronické zdroje.....	33
Seznam obrázků.....	34

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Výrobky ze sádry s podzimní tematikou v MŠ“, protože bych ráda děti seznámila s jedním neobvyklým a ne, tak často používaným materiálem v MŠ. Cílem této práce je navrhnout výrobků ze sádry s podzimní tematikou a vyzkoušení proveditelnosti alespoň poloviny z nich. Toto téma jsem si vybrala především, protože bych ráda vnesla do mateřských škol více pracovních činností s neobvyklými materiály. Dle mého názoru pracovní, tvořivé činnosti jsou pro děti velmi přínosné, mohou u nich rozvíjet, kreativitu, samostatnost, jemnou motoriku, poskytují dětem i prostor pro sebevyjádření a mnoho dalšího. Děti při práci s různými materiály poznávají jejich vlastnosti i využití. Sádra je dle mého názoru hodně podceňovaným materiálem v mateřských školách, a proto bych chtěla ve své práci představit lehce proveditelné sádrové výrobky, které je možno zařadit do vzdělávacího plánu. Já si konkrétně pro tvorbu zvolila téma podzim, ale některé výrobky se dají zařadit i do jiných témat či se dají modifikovat. Zvolila jsem si tuto tematiku, jak kvůli rozmanitosti, co se týče měnící se přírody a různých svátků uskutečňujících se během tohoto období, ale především jsem toto téma zvolila, abych děti naučila něco nového, vzbudila v nich zvědavost a pomohla jim na cestě za jejich rozvojem.

Celou svou práci jsem rozdělila do dvou částí, a to na teoretickou a praktickou část. V první části obecně představuji výtvarné činnosti, do kterých spadá i práce se sádrou a jejich přínos pro děti v mateřské škole. Následně se zabývám samotným materiálem, sádrou. Představuji zde stručně historii sádry, její charakteristické vlastnosti, to jak a kde se sádra využívá, jak se připravuje, jak bezpečně se sádrou pracovat a způsoby práce se sádrou. Dále se rozepisuji o zařazení využití sádry v mateřské škole v kontextu Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Nadále celkově představuji svůj projekt, připravila jsem si celkem 7 návrhů s podzimní tematikou ze sádry a pokusila se jich s dětmi, co nejvíce stihnout, dále představuji postup a potřebné pomůcky pro realizaci návrhů.

Praktická část obsahuje realizaci mého projektu. Popisuji zde realizované návrhy výrobků ze sádry, konkrétněji – jak dlouho trvá vyhotovení výrobku, co je k jeho realizaci potřeba, jak jsem postupovala při realizaci, zda se něco nepovedlo, a tak dále.

1 Teoretická část

V teoretické části obecně představuji výtvarné činnosti, do kterých spadá i práce se sádrou a jejich přínos pro děti v mateřské škole. Dále se v teoretické části zabývám sádrou, její stručnou historií, charakteristikou, využitím, přípravou, bezpečností při práci s ní a způsoby, jak se s ní dá pracovat. V teoretické části se nachází i zařazení využití sádry v mateřské škole v kontextu Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). V poslední části teorie představuji 7 návrhů s podzimní tematikou ze sádry, které jsem si připravila v rámci svého projektu, a také zde zmiňuji postup a potřebné pomůcky pro realizaci návrhů.

1.1 Výtvarná tvorba v MŠ – výtvarné činnosti a jejich přínos

Pod pojmem výtvarná tvorba si lze představit mnoho věcí, jak tvoření na papír, tak i tvoření ze sádry anebo třeba i navlékání korálků. Dalo by se říci, že tvorba je takové ztvárnění něčeho, co dříve bylo jen představou, nápadem. Za tvořivou činnost, by se dala považovat jakákoliv činnost, díky které nám vznikne výtvor. Tvořivost umožňuje člověku svobodného sebevyjádření se. Zařazování výtvarných činností v MŠ je pro dítě velmi důležité. Výtvarné činnosti pomáhají rozvíjet u dítěte kreativitu a fantazii. Výtvarné činnosti napomáhají k rozvoji vizuálního vnímání, které je pro dítě později důležité k úspěšnému učení, čtení, psaní a k řešení graficky zobrazovaných úkolů. Intuitivní myšlení je jedna z nenahraditelných forem lidského poznání, zahrnující citové a smyslové složky člověka a jeho senzibilitu, která se rozvíjí díky výtvarným činnostem. Dále výtvarné činnosti napomáhají ke kritickému myšlení, k hodnotícím postojům. Také díky výtvarným činnostem dochází u dítěte lepšího sebepoznání a sebehodnocení. Dále podporují samostatný projev dítěte, pokud je výtvarná činnost v týmu, pomáhá také rozvíjet u dítěte schopnost spolupráce a komunikace. Důraz se klade spíše na samotný tvořivý proces činnosti, nikoli na výsledek, jak tomu bylo dříve. Důležitý je také prožitek během tvoření, jak se dítě u tvoření cítí. Výtvarné činnosti umožňují dítěti se setkat s různými materiály, poznat jejich vlastnosti a pomocí nich i experimentovat, zkusit co dokáže vytvořit. (Srov. Read, 1967; Slavík, 1997; Uždil, 1978; Hazuková, Šamšula, 1991)

Není vhodné dítě a jeho tvorbu negativně hodnotit, mohlo by kvůli tomu dojít k vytvoření negativních emocí a celkově odradit dítě od tvoření, vyvolat v něm pocit nejistoty a strachu z nesprávného výtvarného projevu. Proto je i dobré tolik nedbat

na dokonalosti výsledku, ale spíše na to, dát dítěti prostor pro tvoření a samo sebe vyjádření. Proto je dobré, aby dospělý podporoval, jak dítě promítá vnímání světa, své cítění pomocí tvorby. V předškolním věku prostřednictvím zážitků a zkušeností, které mají vliv na vědomí dítěte, dochází k formování života a vztahu k němu. (Srov. Read, 1967; Slavík, 1997; Uždil, 1978; Hazuková, Šamšula, 1991)

Dospělý by se měl snažit v dítěti probouzet tvořivost a fantazii, dát mu i dostatečný prostor pro samostatnou tvorbu a sebevyjádření. Jeho úkolem je pro dítě připravit dostatečně rozmanitou a zajímavou nabídku tvorby, proto záleží i na volbě tématu, na zvolení výtvarné techniky, pomůcek, ale i materiálů, které v dítěti vzbudí zvědavost poznávat jejich vlastnosti, ale i chtít s materiály pracovat. Mezi jeho další úkoly také patří pozorování a zaznamenávání si, jak se dítě díky tvorbě rozvíjí a buduje svůj vztah s okolním světem. (Srov. Slavík, 1997; Svobodová, 1998)

Dospělý by měl brát v potaz to, že dítě vnímá a chápe svět rozdílně a dle toho se vyjadřuje, a neměl by jeho pohled na svět vyvracet, ale spíše ho podpořit v jeho fantazii. Dobrý pedagog by měl k dítěti chovat úctu a respektovat jeho osobnost a její zvláštnosti, měl by se pokusit přizpůsobit svoje požadavky na dítě jeho možnostem a zájmům.

Výtvarné činnosti mají mnoho cílů a přínosů pro dítě, které jsou podstatné pro jeho celkový vývoj, a i přípravu na další fázi vzdělávání. Mezi hlavní cíle výtvarných činností patří rozvoj motoriky, především jemné motoriky při činnostech, jako je kreslení, stříhání, modelování, dítě se učí i správnému držení tužky. Dala by se sem zahrnout i hrubá motorika, sice jen u nějakých specifických činnostech, jako je například body art, například tvoření pomocí chodidel. Dalším cílem je podpora fantazie a kreativity, dítě se učí vyjadřovat své nápady a představy a vytvářet tak umělecké dílo. Patří sem i rozvoj řečových schopností, kdy během výtvarných činností si děti rády povídají a sdělují svůj popis a záměr práce. Rozvíjení sociálních dovedností je další důležitý cíl. Dítě se učí při některých výtvarných aktivitách spolupracovat s ostatními dětmi, ale také sdílet s nimi své nápady a myšlenky. Také se učí respektovat druhé a jejich rozhodnutí a práci. Jako další cíl, bych ráda zmínila posilování sebevědomí dítěte, a to hlavně díky pocitu, že dokáže něco vytvořit a také úspěšně dokončit.

Výtvarné činnosti také mohou sloužit jako prostředek k odreagování, k relaxaci, uvolnění vnitřního napětí, proto jsou také dobrým nástrojem v terapii u dítěte. Dokonce je

možné z dětské kresby zjistit, jaké má dítě obavy, vztahy v rodině, úroveň jeho intelektu i jeho emoce.

1.2 Sádra

V této kapitole se zabývám konkrétně sádrou, a její stručnou historií, charakteristikou, využitím, přípravou, bezpečností při práci s ní a způsoby, jak se s ní dá pracovat. Také se zde nachází zařazení využití sádry v mateřské škole v kontextu Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Dále představuji 7 návrhů s podzimní tematikou ze sádry, které jsem si připravila v rámci svého projektu, a také zde zmiňuji potřebné pomůcky pro realizaci návrhů, a postup.

1.2.1 Historie sádry

Sádra je prastarý materiál, jehož latinské pojmenování gypsum je odvozeno z názvu Egypta, kde ji užívali jako stavební materiál. První použití sádry jako modelového materiálu popsal v roce 1756 Philip Pfaff. Otiskování sádrou se ale rozšířilo až po roce 1820, kdy Delabarre vynalezl otiskovací lžičku. (Protetická technologie, 2013). Jeden článek dokonce uvádí, že sádru používali lidé již v pravěku. Našly se vzorky keramiky zdobené bílou pastou, a jak později výzkum ukázal, jednalo se o sádru. (Vědmág, 2014)

1.2.2 Charakteristika sádry

Sádra je minerál, který se skládá z hydratovaného vápníku síranu. Tento materiál získáváme zahřátím sádrovce neboli jeho tepelným rozkladem. Během tohoto procesu dojde k odstranění určitého množství krystalové vody. Tomuto procesu říkáme dehydratace. Díky tomuto získáme dihydrát síranu vápenatého. Po smíchání s vodou nám vznikne bělavá až šedá poměrně pevná hmota. Pevnost hmoty neboli sádry záleží na tuhnutí. Existují tři základní druhy sádry. Rychle tuhnoucí, sádra začne tuhnout po dvou minutách po rozmíchání a úplně ztuhne za 15 minut. Normálně tuhnoucí, kdy sádra začne tuhnout po 6 minutách a tuhne podobu 30 minut, posledním druhem je pomalu tuhnoucí, sádra začne tuhnout za 20 minut a celkem tuhne 90 minut. (Protetická technologie, 2013).

1.2.3 Využití sádry

Sádra má široké využití v mnoha různých oblastech. Mezi nejčastější způsoby, jak se sádra využívá patří stavebnictví. Sádra se používá k výrobě sádrových desek, omítek, panelů a dalších stavebních materiálů. Tyto materiály se pak dále používají na stavbu stropů, přiček, obkladů a dalších stavebních prvků. V lékařství se sádra používá k fixaci zlomenin kostí. Lékaři využívají sádrový obvaz, který aplikují na zlomené místo, aby zpevnily končetinu a oblast tak, aby kost správně srostla. Sádra se také často používá k vytváření modelů a forem pro různé účely, jako jsou například sochy, různé umělecké předměty, a také modely pro zubní odlitky. Sádra se využívá i v kosmetice, nalezneme ji v kosmetických produktech, jako jsou například zubní pasty, krémy a masky na obličej. V zemědělství se sádra používá jako hnojivo a pro regulaci pH půdy.

1.2.4 Příprava sádry

Příprava sádry není nijak složitá na přípravu. Pokud není minerální hydrát rozemletý na jemný prášek, tak je toto prvním krokem. Po získání jemného prášku, se smíchá s vodou. Nejdříve si sádro nasypeme do nádoby, ve které ji budeme rozdělovat, postupně budeme přilévat vodu a míchat. Důležité je, aby se voda přidávala postupně, aby se nám ji povedlo pořádně rozmíchat, také není dobré prvně do nádoby nalít vodu a, až potom přidat sádro, může tak dojít k vzniku špatně rozpouštějících se hrudek. Sádra se míchá, dokud nevznikne hustá a hladká směs bez hrudek. Směs by měla být dostatečně hustá, ale zároveň i dostatečně tekutá, aby se dala nalít do formy. Hotová směs se už jen nalije do formy a nechá se, aby ztuhla a ztvrdla. Po ztuhnutí se může se sádrou dál pracovat, dá se dál tvarovat pomocí broušení, řezání a pokud je moc tvrdá, je možno snížit její tvrdost pro lepší opracování, pomocí namáčení vodou.

1.2.5 BOZP

Při práci se sádrou je důležité dodržovat bezpečnostní opatření, aby se minimalizovalo riziko úrazu. Je dobré při manipulaci se sádrou, jako takovou nosit ochranné rukavice, mohlo by dojít k podráždění kůže, kvůli chemikáliím, které se ve sádře mohou nacházet. Není nutné, ale je vhodné použít i ochranné brýle. Pokud by sádra vystříkla, mohla by se dostat do očí a způsobit jejich podráždění, proto je dobré se sádrou pracovat opatrně. Pokud se pracuje s velkým množstvím sádry, je dobré použít ochranu úst,

aby nedošlo nechtěnému vdechnutí prachu. Během práce se sádrou by mělo být nejlépe otevřené okno, aby se minimalizovalo riziko vdechování sádritého prachu. Se sádrou by se mělo manipulovat opatrně, aby nedošlo například k rozlítí a uklouznutí a nedošlo, tak k úrazu.

1.2.6 Způsoby práce se sádrou

Odlévání

Odlévání sádry je proces, při kterém se smíchá sádra s vodou a vytvoří se jemná, hustá pasta, která se pak nalívá do různých forem. Sádra se poté nechá utuhnout, a tím získá svou pevnost, díky čemu je vhodná k použití jako materiál pro různé účely, jakou jsou například sochy, sádrové desky, zubní odlitky a podobně. Při odlévání sádry se používají různé druhy forem, jako jsou například silikonové formy, sádrové formy, a i kovové formy. Při odlévání se do sádry většinou přidávají další látky, například retardéry, díky nim sádra netuhne tak rychle, anebo k urychlení tuhnutí sádry, se přidávají akcelerátory. Po ztuhnutí se forma odstraní a s odlitkem se může dále pracovat.

Modelování

Modelování je proces, který obvykle využívá sádrovou pastu. Nejdříve je potřeba vyrobit kostru nebo formu. Kostra může být vyrobena pomocí různých materiálů, například drátků, plastových trubek, papírových trubek, alobalu a podobně. Na kostru se poté nanáší sádrová pasta, která se tvaruje a vyhlazuje do požadovaného tvaru. Po vyschnutí se může dále upravovat, brousit a podobně. Modelování sádry bývá velmi kreativní a využívá se hodně v umění, například u tvoření soch, 3D obrazů, reliéfů, ale také se využívá při výrobě forem na odlévání.

1.2.7 Zařazení využití sádry v MŠ do ŠVP v souladu s RVP PV

Všechny vzdělávací oblasti předškolní výchovy se navzájem prolínají a působí na sebe. Žádná z oblastí se nerealizuje samostatně, jelikož by to nebylo v praxi přirozené. (Smolíková, 2021)

První oblast Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) je dítě a jeho tělo. V této oblasti se zaměřuje na uvědomování si vlastního

těla, rozvoj hrubé motoriky s návazností na jemnou motoriku, zdokonalování pohybových dovedností a schopností, a na podporu správného tělesného vývoje u dětí. Pokud se zaměříme na přínos použití sádry, můžeme říci, že práce se sádrrou v této oblasti RVP PV, pomáhá s rozvojem jemné motoriky, koordinace ruky a oka, užívání zraku a hmatu. Tohoto se dá docílit během přípravy sádry, jejího míchání, nalévání pasty do forem, stříhání lékařských sádrových obvazů, a další. Také dítě seznamuje, jak s ní bezpečně pracovat, aby nedošlo k poškození zdraví. Dále učí dítě k základní sebeobsluze, jako je příprava pracoviště, a i jeho následný úklid. V oblasti dítě a jeho psychika pedagog jedná tak, aby podporoval psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvíjel jeho intelekt, řeč a jazyk, poznávací procesy a funkce, jeho city a vůli, a také jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativitu a sebevyjádření, stimuloval osvojování a pomohl rozvíjet jeho vzdělávací dovednosti, povzbuzovat dítě v dalším rozvoji, poznávání a učení (Smolíková, 2021). Do této oblasti spadají další tři podoblasti, jako je Jazyk a řeč, Poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie, myšlenkové operace a poslední podoblastí je Sebepojetí, city a vůle.

V podoblasti Jazyk a řeč, práce se sádrrou přispívá k větší slovní zásobě, porozumění novým slovům a jejich používání, také během práce s ní se dítě učí vnímat a naslouchat. Při práci má dítě tendenci komentovat svůj vlastní výtvarný projev, a to napomáhá k rozvoji komunikativních dovedností, jak verbálních, tak i neverbálních. V další podoblasti práce se sádrrou pomáhá rozvíjet tvořivost, dítě se učí pomocí tvoření se sádrrou promítnout sám sebe do tvorby, také se může během tvorby objevit problém, který se snaží vyřešit. Tím, že je sádra neobvyklým materiálem ke tvorbě, dochází u dítěte k probuzení jeho zvědavosti a zájmu poznávat. Dítě si také při práci se sádrrou osvojí nové tvůrčí postupy. V poslední podoblasti Sebepojetí, city vůle práce se sádrrou umožňuje dítěti pociťovat radost, jak ze samotné práce, tak i ze sebe samotného, skrz tvorbu se sádrrou je schopno poznávat i samo sebe. Dítě získává i nové poznatky, díky kterým nabývá dojmů a pocitů, které dokáže dále vyjádřit. Dítě se také učí kontrolovat své chování během práce, ať už u samostatné či kolektivní, také se dítě učí spolupracovat s ostatními v týmu a řešit s nimi úkol. Při práci ze sádry také dochází k rozvoji schopnosti a dovednosti promítnout své pocity, prožitky a dojmy do své tvorby. Po opakování práce se sádrrou dítě už ví, co potřebuje ke tvorbě a zná postup, při přípravě pasty ze sádry. V oblasti Dítě a ten druhý se zaměřujeme především na podporu utváření vztahů dítěte k jinému dítěti nebo dospělému,

obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů. (Smolíková, 2021)

Dítě se během práce se sádrou ve skupině učí spolupracovat, komunikovat, tolerovat, respektovat názory a rozhodnutí ostatních, přizpůsobit se jim. Dítě také se učí respektovat dospělého, konkrétně tím, že poslouchá a neskáče dospělému do řeči během vysvětlování postupu k úkolu. Dále se dítě učí naslouchat druhým při hodnocení výrobků ze sádry ostatních a dokáže sdílet své pocity a dojmy.

Oblast Dítě a společnost se snaží uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních a duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí. (Smolíková, 2021)

Tím, že mé téma zahrnuje svátky, jako jsou Dušičky a Halloween, dítě získává nové poznatky, o tom, jak tyto svátky probíhají, co vše jejich slavení obnáší, jaké jsou zvyky, tím získají i povědomí o jiných národnostech. Pomocí tvorby ze sádry si dítě vytvoří dekorace a masku, které se pak využijí k oslavě Halloweenu.

Záměrem poslední oblasti Dítě a svět je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, uvědomit dítě o vlivu člověka na životní prostředí, podpořit u dítěte dobrý postoj k životnímu prostředí. (Smolíková, 2021)

Do přípravy na jednu výtvarnou činnost se sádrou je potřeba listů, dítě má nasbírat listy, přičemž vnímá a pozoruje okolí školky a jak se příroda mění, je uvědoměno o tom, že listy ze stromů netrháme, ale pouze sbíráme listy, které jsou spadlé, tím se učí, že záleží na životním prostředí a mělo by se o něj pečovat, protože jsme také jeho součástí. Práce se sádrou pomáhá k vytváření kladného vztahu k výtvarné kultuře.

1.3 Seznámení s projektem

Dalším cílem bakalářské práce bylo seznámení dětí s novým, ne tak obvyklým materiálem k tvoření. Chtěla jsem dětem tento materiál představit, nechat je si osahat jeho možné podoby, v sypké podobě před rozděláním, po přidání vody, během tvrdnutí, po ztvrdnutí, ale i jeho podobu používanou v lékařském průmyslu, jako sádrový obvaz. Chtěla jsem dětem ukázat možnosti a různé způsoby tvoření s tímto materiálem. Tímto

projektem jsem také usilovala o vzbuzení zájmu o výtvarnou tvorbu u dětí, probudit v nich chuť tvořit a pomoci jim budovat pozitivní vztah k tvoření. Výsledkem tohoto projektu byly výrobky ze sádry, a to konkrétně s podzimní tematikou.

Svou práci jsem uskutečnila v 55. mateřské škole v Plzni (55.MŠ Plzeň, Mandlova 6), a to během své podzimní souvislé pedagogické praxe, konkrétně ve třídě Sluníčka. Obě paní učitelky na třídě mi vyšly vstříc a souhlasily s mým plánem. Můj plán byl pro děti příležitostí se setkat s novým materiálem, protože děti na této třídě se sádrou ještě nikdy nepracovaly. Tím, že jsem na praxi byla na podzim, nenarušovala jsem ani nijak jejich ŠVP a krásně jsem svoji práci se sádrou zahrнула do vhodného integrovaného bloku. Během mého působení na třídě jsem si mohla všimnout, že děti mají každodenní možnost výtvarného vyjádření. Děti si mohou vybrat, jak pastelky, fixy, tak i vodové, temperové barvy, anebo i různé modelíny a plastelíny. Děti si spíše preferovaly kresbu s pastelky a pouze ojediněle používaly temperové barvy. Celkově se ve třídě spíše tvořilo v rovině, tvoření v prostoru bylo spíše výjimkou.

Protože mezi svátky, které se slaví během podzimu patří Halloween, a Svátek zesnulých (Dušičky), rozhodla jsem se, že tvorbu v tomto tématu trochu obzvláštním a použiji k tomu sádro. Vymyslela jsem si příběh o Halloweenu, který mi pomohl děti motivovat. Naplánovala jsem hned několik výrobků ze sádry. Pro ještě lepší vcítění se do tématu, bylo potřeba vytvořit správnou atmosféru, a proto jsme s dětmi nejdříve museli vyzdobit a připravit třídu na náš Halloween. Na vyzdobení naší třídy jsem si naplánovala vytvořit pomocí sádry dva druhy svícňů, obtisky listů do sádry a také sádrové ruce. Dále jsme potřebovaly nějaké masky, a tak jsem si připravila výrobu masek na obličej pomocí sádrového obvazu. Jako další činnost jsem si připravila odlévání bonbonů, které jsme použily na jednu z našich her a pak je zakomponovaly do naší výzdoby třídy. A jako poslední aktivitu jsem si připravila výrobu vlastní barevné křídly, kterou pak můžeme použít ke kresbě pohádkových bytostí, jak na tabuli ve třídě, tak i venku na chodník.

1.3.1 Návrh č. 1

Sádrové ruce a prsty

Procvičování: jemná motorika, míchání, nalévání, barvení

Pomůcky: silikonové rukavice, modelářská sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle na míchání, vodovky, štětce, nůžky

Postup: Je dobré si nejprve připravit pracoviště, na stůl si připravit omyvatelný ubrus, silikonové rukavice, sádro, vodu, nádobu na rozmíchání sádry, špachtli, anebo něco, čím sádrovou pastu rozmícháme. Prvním krokem je smíchání sádry ve správném poměru, aby vznikla ne moc hustá sádrová pasta. Poté několik dětí podrží rukavici, tak aby bylo možné do ní sádro nalít. Po naplnění rukavice sádrovou pastou, se rukavice nahoře zaváže a nechá se ztvrdnout. Stejným způsobem se tvoří i sádrové prsty, jen se rukavice nenaplní sádrovou pastou celá, ale pouze část s prsty. Další den, co je sádra dostatečná ztvrdlá a suchá se opatrně rukavice nastříhne a sundá. Poté se vzniklé ruce a prsty nabarví pomocí vodových barev, je možno použít i temperové barvy. Po nabarvení se odlitky nechají zaschnout a po zaschnutí už je stačí ve třídě jen naaranžovat.

1.3.2 Návrh č. 2

Sádrové bonbóny

Procvičení: jemná motorika, míchání sádry, nalévání, barvení

Pomůcky: modelářská sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádrové pasty, špachtle na míchání, forma na bonbóny – z bonboniéry, vodové barvy, temperové barvy, štětce

Postup: Než začneme tvořit připraví se pracoviště, na stůl se položí omyvatelný ubrus, dále se připraví sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádrové pasty, forma na odlití bonbónů, a špachtle na zamíchání sádrové pasty. Nejdříve se přichystají vybrané formy na odlévání. Poté se smíchá ve správném poměru sádra s vodou, tak aby vznikla dostatečně tekutá, nikoliv hodně řídká pasta. Následuje samotné odlití, každé dítě si minimálně odlije jeden bonbón z formy, po odlití se nechá sádra zatvrdnout. Další den, kdy je sádra dostatečně tvrdá a suchá, si každé dítě pomocí temperových barev nabarví svůj odlitý bonbón. Barva se nechá zaschnout a po zaschnutí se může odlitek dál použít jako součást hry, například hru Koledník, anebo jako dekoraci například do květináče.

1.3.3 Návrh č. 3

Obtisknuté listy do sádry

Procvičení: jemné motoriky, nalévání, míchání, barvení

Pomůcky: modelářská sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle na míchání, temperové barvy

Postup: Před tvořením se připraví omyvatelný ubrus na stůl a všechno potřebné ke tvorbě. Nejdříve se smíchá sádra s vodou, aby vznikla sádrová pasta. Tentokrát je potřeba, aby pasta byla mnohem hustší než u předchozích výrobků. Hustější pasta se nalije do takové oválné placičky, záleží na velikosti listu, který se bude do sádry obtiskovat. Buď se může sádrová pasta nalít rovnou na foliový ubrus, kde se nechá i zasychat, anebo na plastový tácek či do plastové nádoby. Po vytvoření placičky ze sádrové pasty se do ní umístí list a lehce se na něj přitlačí. List se odebere až po zatvrdnutí. Po odebrání listu se obtisk nabarví pomocí temperových barev a nechá se zaschnout. Zezadu se může pomocí tavící pistole přilepit poutko na pověšení a vznikne ozdoba, kterou se může ozdobit nástěnka, anebo v zimě vánoční stromeček.

1.3.4 Návrh č. 4

Svícen na čajovou svíčku

Procvičení: míchání, nalévání, barvení

Pomůcky: modelářská sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle na míchání, temperové barvy, kelímky od jogurtů – větší a menší, hýbací oči, případně tavná pistole

Postup: Nejdříve se připraví pracoviště, omyvatelný ubrus na stůl a potřebné materiály ke tvorbě. Prvním krokem je rozmíchání sádry s vodou ve správném poměru, aby vznikla spíše tekutější sádrová pasta. Sádrová pasta se nalije do předem připraveného většího kelímku od jogurtu, ale pouze po dně, pak se do kelímku na sádrovou pastu umístí menší kelímeček a sádrová pasta se nalívá kolem něj. Pokud chceme nižší svícen, sádrová pasta se nebude lít až po okraj kelímku. Po nalití se nechá sádra zatvrdnout, poté se opatrně vyjme kelímeček uprostřed a druhý kelímeček se nastříhne, aby šel lépe sundat. Po odstranění obou kelímků nám vznikne malá mistička s místem pouze pro svíčku, ta se nabarví pomocí temperových barev a po zaschnutí se ozdobí se pomocí hýbacích nalepovacích očí.

1.3.5 Návrh č. 5

Sádrové křídly

Procvičení: míchání, nalévání, lepení pomocí izolepy, stříhání

Pomůcky: modelářská sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle, papírové roličky od alobalu nebo potravinové fólie, pečící papír, temperové barvy, izolepa, plastový sáček/lžíce, nůžky

Postup: Nejdříve se roličky od alobalu zkrátí, v půlce se pomocí nůžek rozpůlí a vzniknou dvě neúplné formičky na křídu. Neúplné, protože se musí jedna strana roličky pomocí izolepy zalepit, tak aby nemohla sádra vytéct. Roličky se vyloží pečícím nebo voskovým papírem, aby šly lépe křídly vyndat. Po připravení forem na odlévání se smíchají 2-3 lžíce tempery s půlkou hrnku vody a třičtvrtě hrnku sádry, vše se pečlivě zamíchá, aby v pastě nebyly hrudky. Takto se rozmíchá několik druhů barev, aby všechny křídly nebyly jen o jedné barvě. Buď se sádrová pasta nandá do plastového sáčku, u kterého se špička ustříhne a pomocí něj se naplní roličky sádrou, anebo se roličky mohou naplnit sádrou jen pomocí lžíce. Po naplnění roliček se sádra nechá ztvdnout přes noc a druhý den se rolička nastříhne a odstraní a může se vyzkoušet, jak křídly kreslí. (Vědmág, 2014)

1.3.6 Návrh č. 6

Masky ze sádry

Procvičení: jemná motorika, stříhání, přikládání, barvení

Pomůcky: sádrový obvaz používaný v lékařství, nádobu s vodou, vazelínu, nůžky, čelenku na vlasy, hadr na zakrytí, temperové barvy, štětce

Postup: Tentokrát se bude pracovat spíše na zemi, proto je dobré dát na zem fóliový ubrus. Je dobré tuto činnost s dětmi dělat postupně ve skupinkách, tak aby to vyšlo do dvojice. Nejdříve se nastříhá sádrový obvaz na proužky, široké cca 1,5 cm. Pokud má dítě delší vlasy, vezme si čelenku, aby nelezly do obličeje. Obličej se důkladně namaže vazelínou i obočí. Dítě si poté lehne, aby se lépe pracovalo. Než se začne pracovat se sádrou, dáme hadr přes krk a ramena, aby se nezašpinilo oblečení. Dítě, které nemá namazaný obličej začne brát jednotlivé nastříhané sádrové proužky obvazu a bude je namáčet ve vodě a pokládat druhému dítěti na obličej. Takhle bude pokračovat, dokud nepokryje celý jeho obličej, kromě očí, kde se nechají otvory na koukání a nosu, kde se nechá otvor na dýchání. Celkem se nanese dvě vrstvy sádrového obvazu a poté se nechá zaschnout, cca 10–15 minut, dokud se nezačne maska sama lehce odlepovat od obličeje. Masku se

opatrně z obličejů sundá a nechá se ještě chvíli vyschnout. Poté se na okrajích udělají malé otvory na gumičku a maska se může už jen ozdobit, mohou se použít temperové barvy, různé třpytky a podobně. (Čarujeme, 2013)

1.3.7 Návrh č. 7

Duch jako svícen

Procvičení: jemná motorika, stříhání, přikládání,

Pomůcky: sádrový obvaz používaný v lékařství, voda, polystyrenová kulička, dřívka od nanuků, nožik, lihový fix nebo hýbací očička, lepidlo, svíčka na baterky

Postup: Nejdříve se polystyrenová koule dole třikrát nařízneme, kam se zapíchnou dřívka, tak aby vznikl takový opěrný systém, na kterém koule bude stát. Dále se koule ještě nařízne ze stran jakoby naproti sobě, a do každého otvoru umístíme přepůlené dřívko, výsledek připomíná ruce. Vznikne taková kostra, s kterou se bude dále pracovat. Dále následuje nastříhání sádrového obvazu na proužky cca 20 cm dlouhé, záleží na tom, jak je velká polystyrenová koule a dlouhá dřívka. Nastříhané proužky se postupně máčejí v nádobě s vodou a pokládají se na kostru. Je dobré pod kostru umístit plastový tácek, aby nebylo mokro na ubrusu. Poté, co vznikne tvar připomínající tělo ducha nechá se zaschnout, cca 15–20 minut. Po zaschnutí se na hořejší část, která by mohla být duchovo obličej, nalepí nebo namalují oči. Posledním krokem je už jen umístění elektrické svíčky dovnitř duchova těla.

2 Praktická část

V praktické části popisuji, jak jsem s dětmi během svých praxí v MŠ realizovala většinu ze svých návrhů

2.1 Úvod do praktické části

Práce se sádrou není nijak nebezpečná a ani náročná, proto není špatné ji využít i s dětmi v mateřské škole. Není nijak náročná na přípravu a ani samotná práce s ní není nijak obtížná, záleží i tedy na zvoleném výrobku, který se bude tvořit, ale vždy jde vymyslet úprava, tak aby to zvládly i děti v mateřské škole. Je výhodné, že sádra se dá zakomponovat snad do, každého tématu. A je skvělým nástrojem pro ozvláštňení tvoření. Je materiálem, ne tak často používaným v MŠ, což je celkem škoda, protože je opravdu dobře využitelná a není ani hodně cenově náročná.

Do svého projektu jsem zvolila návrhy, které jsou lehce proveditelné a není ani potřeba tolik pomůcek k jejich realizaci. Tyto návrhy byly lehce zařaditelné k ostatním činnostem v integrovaném bloku a některé výrobky se dál použily k realizaci her. Připravila jsem si celkem 7 návrhů s podzimní tematikou ze sádry a pokusila se jich s dětmi, co nejvíce stihnout.

V teoretické části jsem představila návrhy, jak by práce měla probíhat, a co vše je potřebné k jejich realizaci. V praktické části se budu zaměřovat na samotnou realizaci vybraných návrhů sádrových výrobků. Budu zde popisovat průběh realizace, jak se dětem se sádrou pracovalo, zda nedošlo k nějakému nezdaru, dále zde vypíšu skutečně použité pomůcky a materiály, také doporučení a zda bych něco udělala příště jinak. Představím zde cíle návrhů a také to, jak jsem děti k práci se sádrou motivovala.

2.2 Realizace projektu

Místo: 55. MŠ Plzeň, Mandlova 6

Počet dětí: 15–24, heterogenní třída, věkově 3–7 let

Časové rozpětí: 2 týdny

Motivace: Pro motivaci jsem využila tematický koutek, kam jsem umístila indicie, jako listí, papírové dýně, čajové svíčky, kouzelnickou, hůlku a dopis s pohádkou. Pohádka byla o černokněžníkovi, kterého ostatní kouzelné bytosti nepozvali na Halloweenskou oslavu, a

tak jsme se s dětmi domluvili, že bychom si tady takovou oslavu také mohli udělat a černokněžníka pozvat. S dětmi jsme povídali, o tom, jak taková oslava asi vypadá a, vymýšleli jsme, co všechno bychom mohli potřebovat, a co bychom si mohli tak vyrobit na tu naši oslavu Halloweenu. Také jsme si povídali o dalších kouzelných a strašidelných bytostech, které bychom během Halloweenu mohli potkat, a rozhodli jsme se, že si vyrobíme masky, konkrétně masky z lékařské sádry, aby se černokněžník nebál přijít mezi tolik lidských bytostí. Děti se chtěly naučit Halloweenskou písničku, a tak jsme se domluvili, že bychom ji použili i na zahájení naší oslavy. Písničku jsme si nacvičili a využili jsme, i jako doprovod hudební nástroje, jako dřívka, bubínek, triangl a další. Naučili jsme se i říkanku s pohybem, hráli různé hry, jak pohybové, tak i logické, vyrobili jsme si i pomůcky na hry, a také jsme si vytvořili naše masky. Samozřejmě jsme ani nezapomněli napsat černokněžníkovi dopis, nakreslit mu obrázky a pozvat ho na naši oslavu Halloweenu.

2.2.1 Výrobek návrhu č. 1: Sádrové ruce a prsty

Motivace: Pohádka o černokněžníkovi, samotná činnost

Cílová skupina: děti ve věku 4–6 let

Vyučovací metoda: instruktáž

Organizace: děti pracovaly po skupinkách (po pěti)

Přibližný čas výroby jednoho výrobku: cca 15 minut bez čekání, než sádra ztvdne a bez barvení

Pomůcky: silikonové rukavice, sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle na míchání, vodové nebo temperové barvy, štětce, nůžky

Cíl: Cílem tvorby sádrových rukou a prstů bylo seznámení dětí s novým materiálem – sádrou a vyrobit si dekorace do třídy.

Bezpečnost: Dáváme pozor, aby si děti po práci se sádrou šly hned umýt ruce a nesahaly si po použití sádry na obličej. Popřípadě můžeme dětem dát rukavice. Také dáváme pozor,

aby sádro neochutnávaly, proto je poučíme o bezpečnosti při práci se sádro, před samotnou činností.

Poznámka pro učitele: Je dobré, aby na stole byl omyvatelný ubrus a děti měly na sobě buď nějaké staré oblečení, anebo zástěru. Při práci se sádro je nevyhnutelné ušpinění se. Doporučuji, aby děti měly na sobě staré oblečení, u kterého nevadí, když se zašpiní.

Realizace: Děti pracovaly u stolu ve skupince po pěti, nejdříve jedna skupinka poté další. Nejdříve jsem dětem sádro představila, k čemu slouží, kde se používá, jak s ní budeme zacházet, tak aby se nikomu nic nestalo. Každému dítěti jsem připravila na jeho místo u stolu nádobu se sypkou sádro, nádobu s vodou a špachtli od nanuku na zamíchání. Děti si nejprve namíchaly svojí vlastní sádrovou pastu. Poté čtyři děti držely gumovou rukavici tak, aby páté dítě mohlo dovnitř rukavice nalít svojí sádrovou pastu, děti se takhle vystřídaly, a každý si do gumové rukavice nalil svou sádrovou pastu, po naplnění rukavice sádrovou pastou, jsem jen rukavici pořádně zavázala a dala na parapet zatvrdnout. Rukavice naplněné sádro jsme nechali zatvrdnout do druhého dne. Další den si děti sedly ke stolečku po skupinkách ve, kterých pracovaly. Na stůl jsem jim připravila jejich rukavice naplněné sádro, vodové barvy, temperové barvy, štětce a kelímky s vodou. Dětem jsem pomohla rukavici opatrně sundat. Rukavici jsem opatrně nastříhla a starší děti ji opatrně sundaly ze vzniklé sádrové ruky. Sundávání rukavice nebylo snadné a bohužel se nám některé prsty během sundávání zlámaly. Děti se mezi sebou domluvily, jak sádrové ruce a prsty nabarví a prostřídaly se při jejich barvení. K nabarvení si děti zvolily pomocí vodové barvy, které nebyly vhodnou volbou u všech dětí, některé děti použily až moc vody a tím došlo k změknutí prstů a při manipulaci ruky i k jejich ulomení.

Reflexe: Děti práce se sádro velmi nadchla a bavila, během této činnosti se se sádro setkaly poprvé, proto nám činnost zabrala i trochu více času, dětem jsem sádra ukázala, jak v sypké podobě, tak i v podobě sádrové pasty, vysvětlila jsem jim, jak se sádro bezpečně pracovat, také jsem se děti ptala, kde si myslí, že se sádra používá a společně jsme si řekli, kde všude sádro můžeme najít. Překvapilo mě, jak se děti dokázaly mezi sebou domluvit, o tom kdo, a co bude barvit. Jak jsem již zmínila, některé děti použily moc vody, a proto došlo k ulomení prstů u ruky. Sádrové ruce a prsty jsme poté použili ve třídě, jako dekoraci a dali jsme je ke kytkám do květináčů, aby to představovalo z hlíny vylézající ruce neživých bytostí.

Obrázky č. 1, 2, 3: Sádrové ruce a prsty

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

2.2.2 Výrobek návrhu č. 2: Sádrové bombóny

Motivace: koleda

Cílová skupina: děti ve věku 4–6 let

Vyučovací metoda: instruktáž

Organizace: děti pracovaly po skupinkách (po pěti)

Přibližný čas výroby jednoho výrobku: cca 10 minut bez čekání, než sádra ztvdne a bez barvení

Pomůcky: sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádrové pasty, špachtle na míchání, forma na bombóny – z bonboniéry, vodové, temperové barvy, štětce

Cíl: Cílem tvorby sádrových bombónů bylo osvojení si práce s novým materiálem – sádrou a vyrobit si pomůcky ke hře a dekorace k výzdobě třídy.

Bezpečnost: Dáváme pozor, aby si děti po práci se sádrou šly hned umýt ruce a nesahaly si po použití sádry na obličej. Popřípadě můžeme dětem dát rukavice. Také dáváme pozor, aby sádru neochutnávaly, proto je poučíme o bezpečnosti při práci se sádrou, před samotnou činností.

Poznámka pro učitele: Je dobré použít spíše formu silikonovou, která se používá v cukrářství anebo na výrobu malých mýdel, sádra jde lépe vyklopit z formy. Doporučuji, aby děti měly na sobě staré oblečení, u kterého nevadí, když se zašpiní.

Realizace: Děti pracovaly u stolu ve skupince po pěti, nejdříve jedna skupinka poté další. Každému dítěti jsem připravila na místo nádobu se sypkou sádrou, nádobu s vodou a špachtli od nanuku na zamíchání. Děti si namíchaly svou vlastní sádrouvou pastu a postupně po jednom ji nalily do formy na bonbon. Poté, co si každé dítě odlilo svůj bombón, jsme dali formu schnout k topení. Druhý den po ztvrdnutí sádry si děti odlitek z formy vyndaly, díky tomu, že jsme použili silikonovou formu nám šly sádrové odlitky vyndat lehce. Po vyndání si každé dítě nabarvilo jeden bombón. Některé děti použily k barvení temperové barvy a některé vodové barvy. Po zaschnutí barev jsme bombóny využili ke hře Koledník. Děti se během hry vyměňují mezi sebou podle počtů sádrových bombónů v obručích, vždy

se vymění ty děti, které stojí v obruči s počtem bonbónů, který řekl koledník uprostřed. Koledník děti během výměny chytá, chycené dítě jde doprostřed dělat nového koledníka.

Reflexe: Pro děti tato činnost nebyla nijak náročná, všechny děti ji zvládly bez pomoci, jelikož již věděly, jak se sádrou zacházet. Celkové zhotovení tohoto výrobku, bylo velmi rychlé, a proto bych příště připravila více forem na odlévání, aby si mohlo, každé dítě odlít alespoň dva bonbóny. A nebo bych pro ztížení činnosti s dětmi zkusila vyrobit vlastní formičky na bonbón, a to za pomoci modelíny, anebo plastelíny.

Obrázek č. 4, 5, 6: Sádrové bonbóny

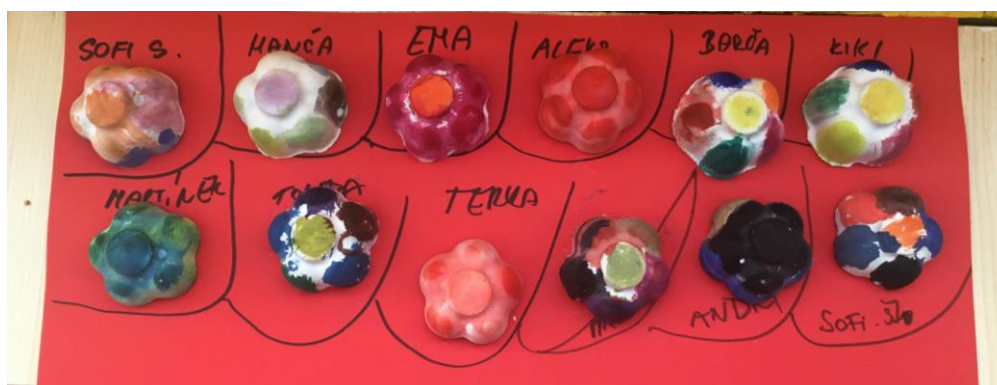
Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

2.2.3 Výrobek návrhu č. 5: Sádrové křídly

Motivace: samotná činnost, následující činnost s hotovým výrobkem

Cílová skupina: děti ve věku 4–6 let

Vyučovací metoda: instruktáž

Organizace: děti pracovaly po skupinkách (po pěti)

Přibližný čas výroby jednoho výrobku: bez tvrdnutí cca 10–15 minut

Pomůcky: sádra, voda, nádoba na rozmíchání sádry, špachtle, papírové roličky od alobalu nebo potravinové fólie, pečící papír, temperové barvy, izolepa, plastový sáček/ lžice, nůžky

Cíl: Cílem bylo vyzkoušet si smíchání barvy se sádrou a vyrobení si vlastních kříd, které se dají použít.

Bezpečnost: Dáváme pozor, aby si děti po práci se sádrou šly hned umýt ruce a nesahaly si po použití sádry na obličej. Popřípadě můžeme dětem dát rukavice. Také dáváme pozor, aby sádru nechutnávaly, proto je poučíme o bezpečnosti při práci se sádrou, před samotnou činností.

Poznámka pro učitele: Je možno použít i silikonové formy na led, kde jsou větší kostky, anebo tyčinky. Použití silikonových forem je méně pracné a lépe se křídly vyndávají z formy. Také je možné do silikonových formiček umístit pečící papír pro lepší vyndávání kříd. Doporučuji, aby děti měly na sobě staré oblečení, u kterého nevadí, když se zašpiní.

Realizace: Děti si nejdříve připravily formičky na odlévání sádry, na formičkách pracovaly po skupinkách, každé skupince jsem ukázala postup a byla jim nápomocná, když byla potřeba. Protože jsme neměli roličky od alobalu, tak jsme využili roličky od toaletního papíru, které jsme svíslé rozstříhli a zmenšili, zmenšenou roličku jsme slepili zpět k sobě pomocí izolepy a zalepili pomocí ní i dno. Každé dítě si takhle připravilo formičku na kříd. Další den jsem každému dítěti připravila na místo nádobu se sypkou sádrou, nádobu s vodou, špachtli od nanuku na zamíchání a temperové barvy. Děti zase tvořily po skupinkách. Každé dítě si připravilo sádrou pastu, do které pak přidalo dle svého výběru temperovou barvu rozmíchanou s trochou vody a pořádně vše dohromady smíchalo. Bohužel během prvního plnění formičky sádrou se nám formička rozlepila, a

proto jsme použili silikonové formy na muffiny, do kterých děti pomocí lžice své barevné sádrové pasty nandaly. Protože si děti chtěly křídý poté poznat, označili jsme každého odlitek a dali na topení schnout. Druhý den jsme hotové křídý z formy vyndali, a protože byly ještě trochu vlhké dali jsme je doschnout k topení. Děti si křídý vzaly s sebou na vycházku a na betonu je hned vyzkoušely.

Reflexe: Kvůli našedlé barvě sádry je pro sytější barvu křídý nutné přidat do sádrové pasty hodně temperové bary, také barvu pořádně rozmíchat, aby nezůstaly v sádrové pastě nerozmíchané kousky barvy. Nejobtížnější částí této činnosti pro děti byla příprava formiček. Bohužel ne všechny formičky byly stabilní a daly se použít, a proto se jsem zvolila jednodušší varianta, a to silikonová forma na muffiny. Děti byly trochu zklamané, že jejich formičky nedrží, ale po vyzkoušení kříd, byly tak nadšené z toho, že si udělaly samy své vlastní křídý, které opravdu kreslí, že na nezdar formiček úplně zapomněly.

Obrázky č. 7, 8, 9: Sádrové křídly

Obrázek č. 7

Obrázek č. 8

Obrázek č. 9: Vyzkoušení vyrobených sádrových kříd

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

2.2.4 Výrobek č. 6: Masky ze sádry

Motivace: oslava Halloweenu

Cílová skupina: děti ve věku 4–6 let

Vyučovací metoda: instruktáž

Organizace: děti pracovaly ve dvojicích po dvou, vždy dvě dvojice

Přibližný čas výroby jednoho výrobku: cca 25–30 minut

Pomůcky: sádrový obvaz, nádobu s vodou, vazelínu, nůžky, čelenku na vlasy, hadr na zakrytí, temperové barvy, štětce, vatové tampónky

Cíl: Cílem bylo vyzkoušet si práci i s jinou podobou sádry a vyrobit si masky na obličej, které se daly použít na Halloweenskou oslavu.

Bezpečnost: Dáváme pozor, aby si děti po práci se sádrou šly hned umýt ruce a nesahaly si po použití sádry na obličej. Popřípadě můžeme dětem dát rukavice. Také dáváme pozor, aby sádra nedostala do očí, anebo pusy. Proto si před činností připomeneme, jak se chováme při práci se sádrou a kvůli možnému stékání sádrové vody při umístování mokřých sádrových obvazů na obličej, dáme ležícím dětem na oči vatové tamponky pro větší jistotu, můžeme je dát, popřípadě i na pusu.

Poznámka pro učitele: Je dobré sádrový obvaz nastříhat na různě dlouhé a široké kousky, kvůli nerovnoměrnému umístění sádrových delších proužků. Pomocí sádrových proužků se dají na masce udělat i různé výstupky, obočí, pusa a další. Během toho, co děti pracují je dobré dávat pozor, zda neteče voda ze sádrových obvazů, a pokud ano, tak ji utřít. Doporučuji, aby děti měly na sobě staré oblečení, u kterého nevadí, když se zašpiní.

Realizace: Ve třídě jsem připravila prostor pro práci se sádrou, na zem jsem připravila omyvatelné ubrusy a potřebný materiál a pomůcky, nastříhaný sádrový obvaz, talíře s vodou, vazelínu, čelenky na vlasy, hadr či ručník na zakrytí. Tato činnost byla na organizaci trochu náročnější, protože se jednalo o činnost, kde si děti dávaly sádru na obličej, byla potřeba to mít více pod dohledem. Proto pracovaly 4 děti, dvě dvojice, jeden z dvojice ležel a druhý pracoval se sádrou. S dětmi jsme se domluvili, že obličej vazelínou si chtějí namazat navzájem mezi sebou. Dítě, které leželo na zemi, si vzalo

čelenku do vlasů, aby mu vlasy nelezly do obličeje, druhý z dvojice mu namazal obličej vazelínou, i obočí, poté dal ručník ležícímu přes krk a ramena, aby se nezašpinilo jeho oblečení. Dítě nejdříve namočilo proužek sádry v talíři s vodou, nechalo chvíli okapat a přiložilo ležícímu na namazaný obličej, sádrový obvaz prstem jemně uhladilo, aby na masce vznikl hladký povrch a nebyl vidět vzor obvazu, takto postupovalo, dokud nepokrylo celý obličej, kromě očí, kde nechalo otvory na koukání a nosu, kde nechalo otvor na dýchání. Před pokládáním sádry ležícímu dítěti dalo na oči vatové tampóny, kdyby stekla sádrová voda z obvazu, tak aby se nedostala do očí. Celkem nanaslo dvě vrstvy sádrového obvazu a nechalo cca 10–15 minut zaschnout. Masku se začala sama trochu odlupovat od obličeje, se sundáním masky jsem dětem pomohla. Po sundání se maska dala ještě doschnout na topení. Děti se ve dvojici vystřídaly. Během práce se sádrovou jsem na děti dohlížela a dávala jim instrukce, jak postupovat. Poté, co všechny děti, které si tuto činnost chtěly vyzkoušet, měly masky hotové, se nechaly masky pořádně doschnout. Děti si masky ozdobily další den během řízené činnosti. Na stole měly připravené vše potřebné pro ozdobení, lepidla, třpytky, barvy. Po ozdobení se masky nechaly ještě chvíli zaschnout, a poté jsem dětem do masek z boku udělala dírkou na prostrčení gumičky, kterou jsem jim také dírkami provlékla a zavázala na uzlík.

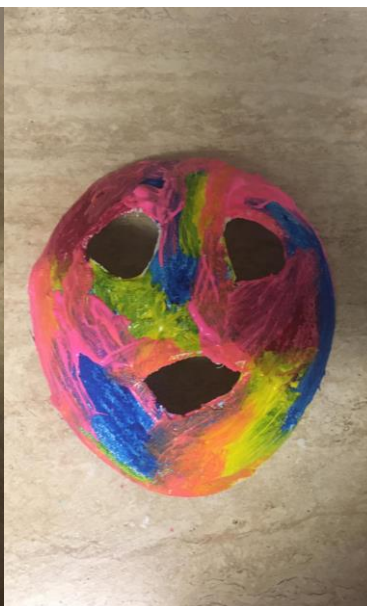
Reflexe: Tato činnost byla pro děti náročnější než ty předešlé. Děti byly až překvapivě opatrné při pokládání sádrových proužků na obličej kamaráda. Našly se i děti, které se bály si nechat dávat sádrovou na obličej, a proto jsem se s nimi a s ostatními dětmi domluvila, že se přidají k některým ze dvojic a budou na masce pracovat společně. Některé děti, ale chtěly také svou masku, a tak jsem s nimi pracovala individuálně a pro podklad na nanášení jsme použili balonek, na který jsem nakreslila pomyslné oči a nos, aby děti věděly, kde nechat otvory. Děti postupovaly skoro stejně, jako děti, které nanášely sádrovou na obličej, jen nebylo potřeba balonek mazat vazelínou. Balonek jsem dětem držela, aby se nehýbal a jim se lépe pracovalo. Balonek s hotovou maskou jsem opatrně položila do hlubokého talíře a dala schnout k topení. Po uschnutí se maska už sama odlepovala, ale i přesto jsme masku z balonku odstranili jeho prasknutím. Nanášení sádrových obvazů na balonek bylo trochu obtížnější než nanášení na obličej, a to kvůli dodržení tvaru masky a také správnému odhadnutí otvoru na nos. Po zatvrdnutí byla potřeba okraje masky pomocí nůžek zarovnat.

Obrázky č. 10, 11, 12: Sádrové masky

Obrázek č. 10

Obrázek č. 11

Obrázek č. 12

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

2.2.5 Výrobek č. 7: Duch jako svícen

Motivace: samotná činnost, hotový výrobek – duch

Cílová skupina: děti ve věku 4–6 let

Vyučovací metoda: instruktáž

Organizace: děti pracovaly po skupinkách

Přibližný čas výroby jednoho výrobku: 30 minut bez zatvrdnutí sádry

Pomůcky: sádrový obvaz používaný v lékařství, voda, polystyrenová kulička, dřívka od nanuků, nožik, lihový fix nebo hýbací očička, lepidlo, svíčka na baterky

Cíl: Cílem bylo si vyzkoušet si spojení práce se sádrou i jiným materiálem a vyrobit si do třídy dekorace v podobě ducha.

Bezpečnost: Dáváme pozor, aby se děti nestříhly, nepíchly. Také dáváme pozor, aby si děti po práci se sádrou šly hned umýt ruce a nesahaly si po použití sádry na obličej. Popřípadě

můžeme dětem dát rukavice. Také dáváme pozor, aby sádro neochutnávaly, proto si připomeneme, jak se chovat během práce se sádro.

Poznámka pro učitele: Je důležité, aby kostra pevně stála, neklinkala se, mohlo by dojít kvůli nestabilitě k obtížnějšímu nanášení sádrových proužků, anebo i k nezdaru. Doporučuji, aby děti měly na sobě staré oblečení, u kterého nevadí, když se zašpiní.

Realizace: S dětmi jsem pracovala po skupinkách, nejdříve jedna skupinka po pěti a poté další. Práci na duchovi jsme si rozfázovali, jeden den jsme si připravili kostru pro ducha. Každé dítě dostalo potřebné pomůcky a pracovali jsme společně krok po kroku. Nejdříve jsme si vzali polystyrenovou kouli, do které jsme zapíchali 3–4 dřívka, tak aby nám vznikla podstava pro kouli, pak jsme jedno dřívko rozpůlili, tak aby nám vznikla dvě kratší dřívka, ty jsme zapíchli naproti sobě z boku, vznikly nám ruce ducha. Kostry jsem dětem podepsala, aby další den věděly, která je jejich. Také jsme si na další den připravili sádrový obvaz, který jsme si nastříhali na cca 20 cm dlouhé proužky. Další den děti tvořily zase po skupinkách. Každé dítě si připravilo svou kostru a nastříhané proužky ze sádrového obvazu. Já jsem, každému dítěti připravila na stůl mělký plastový talíř s vodou, do kterého děti budou nastříhané proužky namáčet. S dětmi jsem pracovala současně i na svém duchovi, tím jim i ukazovala postup. Kostru ducha jsme si dali na plastový mělký talířek, abychom ho po dokončení mohli přenést k topení, aniž by se nám poničil. Vždy jsme vzali proužek sádrového obvazu, namočili ho v talíři s vodou a položili ho cca v půlce jeho délky na kouli a také přes dřívka představující ruce ducha, takhle jsme postupovali, dokud nám nevzniklo tělo ducha. Poté jsme opatrně přenesli hotového ducha na talířku k topení, kde jsme ho nechali schnout. Ke každému talířku jsem dala lísteček se jménem dítěte, aby si ducha další den poznaly a nehádaly se. Další den po zaschnutí si už jen děti dokreslily pomocí lihového fixu obličej ducha a dali dovnitř elektrickou svíčku. S dětmi jsme si i pak povídali, jak jsme duchy pojmenovali a proč.

Reflexe: Zhotovení tohoto výrobku bylo pro děti asi ze všech nejnáročnější. Práce se sádrovým obvazem zde vyžadovala větší soustředěnost a trpělivost. Starším dětem vyhotovení tohoto výrobku nedělalo problém, ale u některých mladších dětí byla potřeba větší dopomoci. Některým dětem stačilo jen, když jsem přidržovala kostru ducha, aby se nehýbal a mohly se soustředit na pokládání sádrových proužků. Nejmenším dětem jsem pomáhala i při pokládání sádrových proužků, děti sádrový proužek namočily a poté mi ho předaly a ukázaly, kam ho mám položit. Při tvorbě ze sádry jsem se ujistila, že mé

rozhodnutí rozfázovat výrobu sádrového ducha bylo správné. Někteří duchové po umístění elektronické svíčky dovnitř, moc nesvítily, a to kvůli velkým vrstvám obvazu, proto bych příště děti upozornila, aby více vrstev sádrového obvazu pokládaly pouze na hlavu ducha.

Obrázky č. 13, 14: Duch jako svícen

Obrázek č. 13

Obrázek č. 14

Zdroj: Vlastní zpracování, 2022

Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřená na děti předškolního věku a na jejich tvorbu, práci s ne, tak obvyklým a využívaným materiálem v mateřské škole, a to sádrou. Cílem této bakalářské práce bylo seznámení dětí s jedním ne, tak často používaným materiálem v mateřské škole – sádrou, navržení sádrových výrobků a vyzkoušení proveditelnosti minimálně u poloviny z navržených sádrových výrobků s dětmi v mateřské škole. Práci jsem rozdělila na teoretickou část a na praktickou část. V teoretické části jsem představila celkovou důležitost zařazení výtvarných činností do vzdělávacího programu a jejich přínos pro děti. Dále jsem zde popsala samotný materiál, jímž je sádra. Představila jsem zde stručně historii sádry, její charakteristické vlastnosti, to jak a kde se sádra využívá, jak se připravuje, jak bezpečně se sádrou pracovat a způsoby práce se sádrou. Poté jsem se zde věnovala tomu, jak zařadit využití sádry v mateřské škole v kontextu Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). V této části jsem také představila svůj projekt, zahrnující 7 návrhů výrobků ze sádry.

V praktické části jsem realizovala většinu ze svých návrhů sádrových výrobků ve škole a popsala zde, jak realizace sádrových výrobků probíhala, co vše jsem potřebovala, jak se dětem práce se sádrou dařila a zda bych něco udělala jinak. Během realizace jsem některé z návrhů musela upravit, aby byly opravdu proveditelné, stalo se, že jsem v některých případech špatně odhadla funkčnost pomůcek. Ale ve výsledku všechny mnou zvolené návrhy byly ve školce proveditelné a nestalo se, že by některý z mých návrhů nešel realizovat.

Dle mého názoru by se měla sádra v mateřské škole využívat více. Výrobky ze sádry se dají modifikovat dle potřeby a dají se z ní vyrobit i pomůcky ke hře, což by mohlo sloužit pro děti i jako motivace k samotné hře. Sádra je levný a lehce dostupný materiál, který je lehce zařaditelný do vzdělávacího programu. V této bakalářské práci jsem i ověřila, že je reálné pracovat se sádrou i v mateřské škole, a to dokonce i s mladšími dětmi. Děti velmi těšilo pracovat se sádrou, a v některých případech by stačila, jako motivace jen samotná činnost se sádrou. Děti byly hodně zvědavé, a dokonce i samy na vycházce zkoušely hádat, co je ze sádry vyrobeno. Děti celkově nejvíce bavila výroba sádrových masek, a to především, kvůli tomu, že si mohly vyzkoušet si nechat dát sádrový obvaz na obličej. Také je velmi nadchly sádrové křídly, ale to spíše až samotný výsledek a zjištění, že s křídami se dá opravdu kreslit. Nejvíce náročné pro ně bylo zhotovení ducha

ze sádrového obvazu, a to především u mladších dětí, kvůli časové náročnosti výroby. Nejméně náročné a zároveň nejrychlejším výrobkem byly sádrové bonbóny, jejichž výrobu bych příště zkusila oživit pomocí výroby vlastní formičky na bonbón z modelíny, anebo z plastelíny.

Resumé

Tato bakalářská práce se zaměřuje na práci, tvorbu se sádrou v mateřské škole. V první části obecně seznamuje čtenáře s přínosem výtvarné tvorby pro dítě, představuje samotný materiál – sádro, s kterým se dál v této práci pracuje, popisuje zařazení využití sádry v mateřské škole v kontextu Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Dále představuje několik návrhů sádrových výrobků, které mohou sloužit k inspiraci. Druhá část je zaměřená na realizaci vybraných sádrových výrobků. Je zde popsán průběh práce se sádrou, časová dotace, potřebné pomůcky, reflexe. Jsou zde zapsány i různé postřehy, na co si dát příště při práci pozor, anebo co zlepšit. Děti práce se sádrou velmi bavila, a v některých případech by stačila, jako motivace jen samotná činnost se sádrou. Děti celkově nejvíce bavila výroba sádrových masek, a to především, kvůli tomu, že si mohly vyzkoušet si nechat dát sádrový obvaz na obličej. Také je velmi nadchly sádrové křídly, ale to spíše až samotný výsledek a zjištění, že s křídami se dá opravdu kreslit. Nejvíce náročné pro ně bylo zhotovení ducha ze sádrového obvazu, a to především u mladších dětí, kvůli časové náročnosti výroby. Nejméně náročné a zároveň nejrychlejším výrobkem byly sádrové bonbóny, jejichž výrobu bych příště zkusila oživit pomocí výroby vlastní formičky na bonbón z modelíny, anebo z plastelíny.

Resume

This bachelor's thesis focuses on work, creation with plaster in kindergarten. In the first part, it generally introduces the reader to the benefits of art for the child, introduces the material itself - plaster, which is used further in this work, describes the inclusion of the use of plaster in kindergarten in the context of the School Education Program (ŠVP) and the Framework Education Program for Preschool Education (RVP PV). It also presents several designs of gypsum products that can serve as inspiration. The second part is focused on the realization of selected gypsum products. The process of working with plaster, time allowance, necessary aids, reflex is described here. There are also written down various observations, what to pay attention to the next time you work, or what to improve. The children enjoyed working with the plaster very much, and in some cases, just the activity with the plaster itself would be enough as motivation. Overall, the children had the most fun making the plaster masks, mainly because they could try having a plaster bandage put on their face. They are also very enthusiastic about gypsum chinks, but more so the result itself and the realization that you can really draw with chinks. The most challenging thing for them was making a ghost from a plaster bandage, especially for younger children, due to the time-consuming production. The least demanding and the fastest at the same time were plaster candies, next time I would try to revive the expansive company by making my own candy mold from modeling clay or plasticine.

Zdroje

Tištěné zdroje

- HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA, 1991. Didaktika výtvarné výchovy I. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-7066-368-5.
- SLAVÍK, Jan. Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3.
- SVOBODOVÁ, Marie. Výtvarná výchova v předškolním věku: (určeno učitelkám mateřských škol, rodičům, prarodičům a všem, kdo výtvarně pracují s dětmi předškolního věku). Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1998. ISBN 80-85808-47-1.
- ROESELOVÁ, Věra. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, c1996. ISBN 80-902267-1-X.
- HONZÍKOVÁ, Jarmila, Petr MACH a Jan NOVOTNÝ. *Alternativní přístupy k technické výchově*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007. ISBN 978-80-7043-626-4.
- Modelling and painting fantasy figures. the crowood press, 2019, 192 s. isbn 9781785004957.

Elektronické zdroje

- Protetická technologie [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://ptc.zshk.cz/vyuka/sadra.aspx>
- Vědmág historie [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://www.vedmag.cz/clanek/pralide-pouzivali-sadru.html>
- Čarujeme [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://carujeme.cz/domaci-krida-pro-deti/>
- Ddm-ustí [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://www.ddm-usti.cz/sadrove-masky/>
- MŠMT (2021). Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Sádrové ruce a prsty A	18
Obrázek č. 2 – Sádrové ruce a prsty B	18
Obrázek č. 3 – Sádrové ruce a prsty C	18
Obrázek č. 4 – Sádrové bonbóny A	20
Obrázek č. 5 – Sádrové bonbóny B	20
Obrázek č. 6 – Sádrové bonbóny C	20
Obrázek č. 7 – Sádrové křídly A	23
Obrázek č. 8 – Sádrové křídly B	23
Obrázek č. 9 – Sádrové křídly C	23
Obrázek č. 10 – Sádrové masky A	26
Obrázek č. 11 – Sádrové masky B	26
Obrázek č. 12 – Sádrové masky C	26
Obrázek č. 13 – Duch jako svícen A	28
Obrázek č. 14 – Duch jako svícen B	28